

Na osnovu člana 40 tačka 24 Statuta Opštine Pljevlja („Sl. List CG – opštinski propisi“ br. 46/18), a u vezi sa članovima 143 i 144 stav 1 tačka 1 Poslovnika Skupštine Opštine Pljevlja ("Sl. list CG - opštinski propisi", broj 13/2015 i 03/2019), povodom razmatranja Izvještaja o radu JU Zavičajni muzej Pljevlja za 2023. godinu, Skupština Opštine Pljevlja, na sjednici održanoj dana: 19., 22. i 25. 04.2024. godine, donijela je slijedeći:

Ц Р Н А Г О Р А Ј У ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПЉЕВЉА				
Примљено: 7. V 2024				
Орг. јед.	Јединствени класиф. број	Редни број	Прилог	Врх. одобр.
01-	016/24-	144		

ZAKLJUČAK

I Prihvata se Izvještaj o radu JU Zavičajni muzej Pljevlja za 2023. godinu

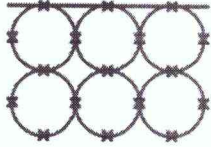
II Ovaj zaključak će se objaviti u „Službenom listu CG – opštinski propisi“.

Skupština Opštine Pljevlja

Broj:22-016/24-256/1
Pljevlja, 26.04.2024. godine

Predsjednica,
Jovana Tošić

ЈУ Завичајни музеј Пљевља

The Regional Museum Of Pljevlja

Трг 13. јул 66, 84210 Пљевља,
muzejpv@t-com.me, <https://muzejpljevlja.com/>

Број: 02 - 078/24 - 105

Пљевља, 3.04.2024. год

На основу чланова 19, 20 и 21 Статута ЈУ Завичајни музеј Пљевља („Сл.лист Црне Горе“ бр.14/12 од 27.04.2012.) и Одлуке о давању сагласности на Одлуку о измјенама и допунама Статута ЈУ Завичајни музеј Пљевља ("Сл. лист Црне Горе – Општински прописи" бр. 3/2018 од 19.01.2018, 52/2022 од 28.10.2022, 42/2023 од 15.09.2023.), Савјет ЈУ Завичајни музеј Пљевља, на сједници, одржаној 03.04.2024. године донио је

ОДЛУКУ

О усвајању **Извјештаја о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2023. годину**, акта број: 01 - 077/24 - 104 од 03.04.2024.године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Савјет ЈУ Завичајни музеј Пљевља, на IX сједници, одржаној 03.04.2024. године разматрао је Извјештај о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2023. годину, поднијет од стране директорице Музеја, као руководећег органа.

Након изнијетог образложења и анализе свих спроведених активности Музеја током предходне, 2023. године, Савјет као управни орган, једногласно је усвојио поднијети Извјештај о раду ове јавне установе и донио Одлуку као у диспозитиву.

Донијета Одлука о усвајању Извјештаја рада ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2023. годину подноси се Скупштини општине Пљевља на сагласност.

Пљевља, 3.04.2024.године

САВЈЕТ ЈУ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПЉЕВЉА

Предсједник Савјета

Лука Цвијетић

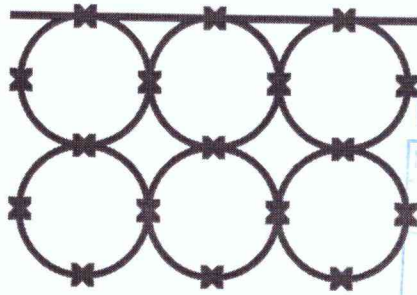
Лука Цвијетић

Достављено

1x Скупштини општине Пљевља

1x Секретаријату за друштвене дјелатности

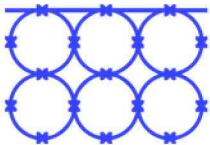
1x а/а

Pisarnica: Opatina Pij...
03.04.2024
22-016/24-189/1

ЈУ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ
Пљевља

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ЈУ Завичајни музеј Пљевља
ЗА 2023. ГОДИНУ

ЈУ Завичајни музеј Пљевља

The Regional Museum Of Pljevlja

Трг 13. јул б.б., 84210 Пљевља, моб. +382 68 719 720

muzejpv@t-com.me, <https://muzejpljevlja.com/>

Број: 01 - 077 /24 - 104

Пљевља, 3.04.2024. год

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2023. ГОДИНУ

Музеји су, по дефиницији, „непрофитне, трајне институције у служби друштва које истражују, прикупљају, конзервирају, интерпретирају и излажу материјално и нематеријално наслеђе. Музеји су отворени за јавност, доступни и инклузивни, његујући диверзитет и одрживост. Функционишу и комуницирају етички, професионално и уз учешће заједница, нудећи различита искуства за образовање, уживање, размишљање и дијелење знања”.

Од оснивања, 1952. године, Завичајни музеј Пљевља је формиран по основним одредбама као музеј комплексног типа. Обухвата више различитих одјељења: Археолошко одјељење; Етнолошко одјељење; Историјско одјељење; Културно-историјско одјељење и Одјељење за педагошки рад и опште, правне, административне, техничке и финансијске послове. Организационим одјељењима руководе стручна лица са стеченим звањем, која на основу положених стручних испита, стручних референци и радног ангажовања додјељује Министарство културе Црне Горе, као и за стручна звања за техничка лица. Запослени у Завичајном музеју испуњавају све потребне предуслове за рад у јавној установи и располажу стеченим стручним звањима. То доприноси квалитетном и професионалном спровођењу музејских дјелатности и других послова који су динамични, комплексни, захтијевају стручно ангажовање, залагање и тимски рад запослених у Музеју.

Стручни рад Музеја заснива се на законским нормама и правилницима који се односе на музејску дјелатност и очување културних добара. Унутрашња организација рада Музеја уређује се општим актима, Статутом установе и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, као и другим интерним правилницима, усвојеним од стране Савјета установе, као органа управљања.

Рад Музеја се огледа кроз низ основних дјелатности које обухватају више активности: сакупљање, чување, истраживање, заштиту, систематизацију збирки, инвентарисање, презентацију и валоризацију музејског материјала и археолошких локалитета са простора општине Пљевља, спровођење педагошко-дидактичког и едукативног облика рада.

Подаци о ЈУ Завичајни музеј Пљевља, њеном оснивању, организацији рада и активностима могу се наћи на веб сајту Музеја: <http://muzejpljevlja.com/>, као и на фејсбук страници ЈУ Завичајни музеј Пљевља.

УВОД

Извјештај о раду подноси се у складу са Програмом рада за 2023. годину, који је усвојен од стране Савјета установе и прихваћен од Скупштине општине Пљевља. Обухватиће образложене активности које су биле планиране и спроведене у претходној години.

Током 2023. године Завичајни музеј Пљевља је остварио изузетну ангажованост у погледу презентације културног идентитета пљеваљског краја, јединственог по богатом и особеном културно-историјском наслијеђу. Бројни археолошки налази потврђују дуг временски период континуиране насељености на овом подручју. На простору Пљеваља, као ријетко гдје, може се пратити присуство човјека, од најстаријих налаза неандерталског типа, из периода палеолита, прије 50 000 година, преко мезолита, неолита, раздобља гвозденог доба и све до античког времена, тј. почетка V вијека наше ере.

Музеј располаже изузетно вриједним фондусом, од којег је нарочито археолошки материјал презентован путем сталне музејске поставке. Постигнута је валоризација јединственог културног наслијеђа, којом је уједно пружена и културно-образовна основа за спровођење педагошке и дидактичке функције Музеја.

На општи понос је чињеница да је Завичајни музеј Пљевља, по сталној археолошкој поставци „*Путевима Homo Sapiensa*“ постао препознатљив не само на локалној, већ и националној и регионалној мапи. Посјетиоци су у почетку скептични и не очекују да у Пљевљима могу видјети нешто овако добро и аутентично, што парира свјетским стандардима, а уједно на јединствен начин пружа могућност спознаје о далекој прошлости пљеваљског краја. Бројне похвале на рад Музеја су подстицај за новим иновацијама у представљању културних тековина.

Поред Музеја, који баштини најразличитије налазе из прошлости, у пљеваљском крају су бројни локалитети који крију истину и спознају о богатој културно-историјској прошлости. Првенствено је то простор локалитета Муниципијума С, као једног од три градска средишта из античког периода на простору данашње Црне Горе. Услед имовински неријешеног питања експропријације приватних имања на подручју овог изузетног локалитета у Коминима, данас му је немогуће приступити. Археолошко налазиште, на којем је рађено од 2007. године и које је било конзервирано, урушава се јер није дозвољен приступ и спровођење поновне заштите, а о даљим истраживањима се за сад не може ни говорити. Нерјешавање ових имовинских спорова спрјечава Музеј да спроведе реализацију израде лапидаријума / камен-парка на овом простору, који би био идеална локација. Уз мањи угоститељски објект, који би могао бити изграђен у римском стилу, представљао би амбијентално-културну атракцију за посјетиоце. То је свакако на штету културно-туристичких прилика у Пљевљима, с обзиром на то да инфо-табле дуж магистралног пута указују на постојање античког археолошког налазишта Муниципијума С, којем се не може ни приступити.

Надамо се да ће у извјештају за наредну годину нешто од ових планова већ бити покренуто и реализовано у погледу рјешавања вишедеценијског проблема.

ДЈЕЛАТНОСТИ МУЗЕЈА КОЈЕ СУ ПЛАНИРАНЕ ЗА 2023. ГОДИНУ И РЕАЛИЗОВАНЕ ИЗ СРЕДСТАВА БУЏЕТА ОПШТИНЕ ПЉЕВЉА

Средства из буџета Општине Пљевља, које су у 2023. години одредијелена за рад ЈУ Завичајни музеј Пљевља, током године су намјенски коришћена за реализацију планираних активности у музејској дјелатности, којима је обухваћено :

I - Редовне активности, у оквиру којих су :

1. - Редовне дјелатности,
2. - Прикупљање музеалија, историјских података и формирање нових збирки,
3. - Ангажовање стручних сарадника,
4. - Допуна и осавремењавање сталне музејске поставке,
5. - Изложбене активности,
6. - Издавачка дјелатност,
7. - Опремање сувенирнице и набавка сувенира,
8. - Археолошка истраживања и обрада археолошког материјала
9. - Презентација камених споменика

II – Набавка компјутерске и фотографске опреме, израда и одржавање софтвера

III – Систем техничке заштите

IV - Организовање Научног скупа и штампање Гласника Завичајног музеја

I РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ

1 - Редовне дјелатности

Редовне дјелатности Завичајни музеј спроводи у складу са одредбама Закона о музејској дјелатности и Правилника о заштити музејског материјала и музејске документације. Под тим се првенствено подразумијева обезбјеђивање оптималних услова и спровођење превентивне и трајне заштита музејског материјала, чиме су обухваћени предмети, архивалије и документација. Превентивну заштиту спроводимо оптимизацијом микро-климатских и свјетлосних услова, извођењем дезинсекције и дератизације за сузбијање могућих штеточина, контролисаним приступом особља и корисника и другим мјерама које се спровode у депоима и галеријским просторима. Трајна заштита музејског материјала спроводи се у сарадњи са Центром за конзервацију и археологију Црне Горе, примјеном конзерваторско-реставраторских мјера у складу са правилима конзерваторске струке. Као обавезна мјера заштите спроводи се и фотографисање музејских предмета, како би се могле евидентирати промјене и благовремено реаговати у погледу заштите.

Запослена стручна лица у Музеју континуирано прате и анализирају основне микроклиматске параметре у депоима, као и опште стање предмета укупног музејског фондуса. Набавком неопходних апарата за регулисање влажности ваздуха и одржавање оптималних вриједности, постигнута је стандардизација за очување разноврсног материјала – текстила, вуне, дрвета, метала, папира, што доприноси очувању богате културне баштине пљеваљског краја.

У сврху превентивне заштите у протеклој години спроведена је уградња заштитних ролетни на стакленим површинама галеријског изложбеног простора, како би се смањила изложеност музејског материјала дневној свјетлости и топлотном сунчевом утицају. Управо свјетлост и топлота могу и те како штетно да утичу на музејски материјал предсављен на поставци и да узрокују различите видове оштећења у погледу промјене боје, исушености и веће кртости предмета. Уградњом заштитних ролетни обезбјеђују се оптималнији микро-климатски услови за спровођење, како сопствених тако и гостујућих повремених поставки.

Уградња заштитних ролетни, на већим и мањим стакленим површинама у просторијама Дома културе, које су дате на коришћење градској Библиотеци, Галерији и Центру за културу, спроведена је још током реконструкције и ентеријерског опремања. За простор који је уступљен Музеју изостала је таква опрема, која је по стандардима музејске дјелатности била неопходна, првенствено због њихове заштитне функције коју стварују према изложеном музејском материјалу. Остаје питање - да ли је било предвиђено да се током опремања Дома културе, и у простору уступљеном Музеју, уграде заштитне ролетне? Како то благовремено није спроведено, Музеј је, у складу са законским одредбама о заштити музејског материјала, имао обавезу да самостално изврши набавку и уградњу заштитних ролетни.

У изложбеном галеријском простору извршена је и уградња преградних ролетни, које омогућавају да се на једноставан, практичан и естетски задовољавајући начин, може постићи вишеструка просторна манипулација. До сада су за ту сврху коришћени дрвени панои, пренешени из спортског центра Ада, власништво Умјетничке галерије. И ако нису били најадекватније рјешење, у више наврата су послужили намјени.

Уграђене ролетне пружају могућност да се изложбени простор лако прилагоди изложбеном материјалу у зависности од његове бројности и да се тако постигне просторна економичност и ефикасност у постизању комплетне представе изложбене поставке, како би била допадљивија посјетиоцима.

У погледу обезбјеђивања што оптималнијих микро-климатских услова у изложбеним и просторијама депоа, набављени су уређаји за пречишћавање ваздуха. Нарочито је у депоима изражена потреба за њима, с обзиром да нема природног провјетравања и циркулације ваздуха, те због његове устајалости, није могуће дуже времена боравити у таквим просторијама. Како је процес обраде музејског материјала у депоима захтјеван и темељан посао, било је потребно обезбиједити и адекватне услове за рад запослених у таквом простору.

Спроведена је и планирана активност израде прилазне стазе за инвалидна лица, испред улаза Музеја, која је била планирана пројектом реконструкције Дома културе и уређења прилаза, али није одрађена. Како је Музеј у Дому културе од Општине добио на самостално коришћење и управљање једном улазном вертикалом, нашао је за сходно да спроведе прилагођавање прилаза особама са инвалидитетом. У улазу Музеја постоји и лифт за инвалидна лица, који је непрактичан и није у функцији. Покушаћемо да спроведемо потребно сервисирање како би се могао користити за потребе особа са инвалидитетом.

У погледу спровођења превентивне заштите Музеј се већ годинама суочава са проблемом прокишњавања у намјенском простору депоа, који се налази у Дому

културе. У њему је смјештена пратећа музејска опрема и дио музејског материјала који захтијева детаљнију обраду, коју је немогуће спроводити у главном депоу, смјештеном у згради Скупштине општине. Поред тога што је проблематичан сам процес изношења и премјештања музејског материјала из једног депоа у други, из једних микро-климатских услова у друге, велики је проблем очување тог материјала у депоу, у Дому културе, гдје му је и поред активних одвлаживача, због повремених прокишњавања, угрожена безбједност.

Прокишњавање се јавља у вријеме јаких падавина с вјетром, услед лоше спроведених радова на замјени олука или нагомилавања лишћа у њима, од наноса вјетра. Ранији проблем прокишњавања током зимског периода услед отапања снијега и задржавања леда у олуцима, када је долазило до изливања воде у канцеларијске просторије, надлежне општинске службе су санирале уградњом гријача у олуцима, као адекватним рјешењем. Међутим проблем прокишњавања је и даље присутан дуж металних конструкција на застакљеним терасама, како задњег хола, дуж депоа, тако и дуж централног галеријског изложбеног простора, због чега је музејски материјал који је изложен на повременим поставкама у потенцијалној опасности од квашења и оштећења.

Општинска управа је раније у више наврата усмено, а и писмено обавијештена о проблему прокишњавања у Музеју са захтјевом за санацију. Надлежна лица за надзор би дошла, обишла просторије, констатовала да им је познато зашто се то дешава, али без предузимања мјера да се то и санира. Нажалост, овај проблем је још увијек присутан и повремено се јавља, зависно од интензитета падавина и вјетра, те је сваки пут неизвјесно какво ћемо стање затећи у Музеју.

Питање лошег гријања у просторијама Музеја је већ општепознато, и ако се сваке године реагује код руководиоца надлежних у ЈУ Центар за културу и предузећу "Гријање" ДОО, рјешење за овај проблем се не налази. Увијек је исто образложење, да је Музеј задњи на линији топлотног система и да је топлотна пумпа малог капацитета те да не може да покрене топлотну енергију, која буде свега 28-30 степени (док у разводном дијелу за просторије Библиотеке и Галерије, у исто вријеме буде преко 60). Изложбени галеријски простори који се загријавају фен-којлерима, повезаним на грејни систем Дома културе, у зимском периоду скоро да су неупотребљиви, јер више хладе него што грију. Уз додатне стаклене спољне површине и високе плафоне, изложбене просторе је немогуће загријати. Излагање музејског материјала у таквим условима и одржавање изложби је тешко оптимализовати, дужи боравак у таквом простору је непријатан те није за очекивати већу посјећеност у Музеју. За све вријеме, Музеју се фактурише пуна цијена гријања, обрачуната по квадратури простора, и уредно се плаћа иако гријања немамо.

Донедавно, канцеларијске просторије су загријаване гријалицама, што није било адекватно рјешење. Крајем јесени протекле године, по угледу на Центар за културу, извршена је уградња електричних клима-уређаја, за које је дио финансијских средстава обезбијеђен путем донације од Електропривреде Црне Горе, а дио од одобрене прерасподјеле буџетских средстава. На овај начин је бар дјелимично ријешен проблем гријања канцеларијског дијела музејског простора.

Проблем који је и даље присутан је уграђени максиграф на мјерном електричном бројилу за простор музеја, који дуплира обрачун утрошене електричне енергије, а апсолутно није потребан, јер је потрошња знатно мања од предвиђене која би захтијевала потребу за овим уређајем. Реаговали смо и код ЦЕДИС-а и код надлежних за евентуално отклањање и превођење струјног бројила на адекватно. Одговорено је да се то сад не може спровести јер су накнадно на разводно постројење у Музеју додати неки потрошачи који нису евидентирани и тешко их је сад утврдити, тако да остаје неријешен проблем високих рачуна за електричну енергију који се фактуришу Музеју.

Сви ови проблеми са којима се Музеј суочава показатељ су да брига запослених о очувању расположивих предмета културне баштине није једноставан посао, већ је обавеза која захтијева и велики ентузијазам и стручност у раду.

Већој стручности музејских радника доприноси њихово активно учешће на семинарима, радионицама и конференцијама које се организују из домена музејске струке, у организацији Министарства културе и медија, ИКОМ-а Црне Горе, Музејског друштва Црне Горе, као и оних у самосталној организацији појединих музеја, чиме се свакако унапређују поједине области музејске дјелатности. У погледу спровођења и примјене електронске обраде документације, остварена је сарадња са Музејом Српске православне цркве у Београду, који нам је уступио софтверски програм за обраду музеалија. Смјернице у раду на дигитализацији документације дате су и од стране Документационог центра у Загребу, који је Министарству културе Црне Горе понудио идејно рјешење за примјену програма електронске обраде података, који још увијек није спроведен.

Завичајни музеј, током 2023. године, у више наврата, остварио је добру сарадњу са Министарством културе и медија, како у погледу учешћа Музеја у обиљежавању међународних манифестација („Међународни дан музеја“, „Ноћ музеја“, „Дани европске баштине“), тако и у његовом ангажовању у Пројектима заштите културних добара који се финансирају од средстава Министарства. Преко Општине Пљевља, као представника, аплицирано је са четири пројекта заштите и сва четири су била прихваћена и успјешно реализована.

Управо је Министарство културе и медија иницирало учешће Завичајног музеја на Форуму Словенских земаља, чије је сједиште у Љубљани. Манифестација презентовања музеја словенске културе се сваке године спроводи у некој од земаља учесница, тако да је за 2023. годину она организована у Словачкој, у Братислави, на којој се Завичајни музеј Пљевља представио са својим историјатом и сталном поставком „Путевима *Ното Сapiенса*“. Међу 54 учесника на Форуму, презентација Завичајног музеја је била пласирана међу 20 номинованих за награду „Жива“, која се додјељује на овој манифестацији. Наше представљање и видео-презентација богате културне баштине Пљеваља је била изузетно пропраћена, уз похвале организатора са наводом да смо таквом презентацијом дали идеје за иновације које Форум планира да спроведе у наредном периоду. Дobar пласман који смо остварили показује и позив који нам је упућен за учешће на Форуму и наредне године, који се организује у Бугарској, иако је важеће правило да се учесници поновно пријаве тек након паузе од три године.

Током 2023. године, Завичајни музеј је остварио завидну међуинституционалну сарадњу са музејима Црне Горе, у погледу учешћа у реализацији различитих видова

радионица и организовања повремених изложби, што је допринијело бољој повезаности и валоризацији културног наслеђења. Након стечених искустава са једне од таквих активности, које је организовала Библиотека за слијепе Црне Горе, у Завичајном музеју је спроведена радионица за чланове Организације слијепих и слабовидих за Пљевља и Жабљак. За ту потребу Музеј је израдио двадесетак тродимензионалних макета музејских предмета, међу којима и дијатрете и одштампао музејски каталог на Брајевом писму, како би и он био прилагођен. Запослени у Музеју су на приступачан начин презентovali богату културну баштину лицима са оштећеним видом, на њихово опште задовољство, чиме је Музеј показао прилагодљиву улогу ове јавне установе за све посјетиоце.

Музеј је за потребе реализовања изложбе „Додир наслеђа“, са Библиотеком за слијепе Црне Горе учествовао у прекограничној сарадњи са музејом из Македоније Битоља. Завичајни музеј је и члан тима за реализацију пројекта прекограничне сарадње са Босном и Херцеговином. Ово је показатељ да су остварене добре везе са културним установама, како Црне Горе тако и региона. Музеј сарађује и са бројним научним институцијама у погледу достављања и размјене расположивих података како историјских, тако и оних по питању покретне и непокретне културне баштине.

Изузетна је сарадња и са Центром за конзервацију и археологију Црне Горе. Како Музеј нема конзерватора и археолога као упослен кадар, то ове послове који су саставни дио музејске дјелатности на простору пљеваљске територије, обавља највећим дијелом стручно особље Центра. Конзерваторски радови који су били планирани за 2023. годину, кроз пројекат подржан од Министарства, спроведени су на завидном нивоу. Од стране Министарства путем музејског пројекта финансирана су и археолошка истраживања и рекогносцирање терена, који смо спровели са археологом из Центра. Проблем запошљавања ових кадрова у Музеју је изражен већ деценијама. Млади свршени археолози и конзерватори прије се одлучују да посао траже у Подгорици и Цетињу, и прије ће изабрати другу врсту занимања него ли доћи у Пљевља. Општинском руководству је предложена могућност стипендирања наших ученика који би се одлучили за студирање археологије или факултета за конзерваторске послове. Са таквим кадром, Музеј би могао самостално да спроводи истраживања на територији Општине Пљевља, без да значајна средства издваја за ангажовање стручних лица из других установа.

Музеј одржава добру координацију са Туристичком организацијом Пљевља, преко које велики број посјетилаца дође у музеј. Постиге се и координација добрих односа са организацијама чији представници групно обиђу Музеј и на тај начин се подстиче нови вид међусобне сарадње, што је био случај са Националном туристичком организацијом, Планинарским савезом Црне Горе и бројним невладиним организацијама у погледу развоја културног туризма нашег краја и презентације културно-историјске баштине Пљеваља. Музеј су током 2023. године посјетили туристи из најразличитијих земаља свијета (Италије, Француске, Швајцарске, Аустрије, Њемачке, Белгије, Румуније, Русије, Словачке, Бугарске, Турске, Албаније, Америке, Новог Зеланда, Канарских острва) и сви су истицали своје импресије начином презентације културне баштине пљеваљског краја.

Сарадња са образовним установама, како градским, тако и приградским је на високом нивоу. Велики број ученика са предметним наставницима посјети сталну

археолошку поставку, путем које, на занимљив и едукативан начин, стекну сазнања о далекој прошлости пљеваљског краја. Такође, зависно од тематике изложбе повремених поставки, професори ускладе одговарајуће наставне теме како би ученицима презентovali градиво у простору Музеја на другачији, оригиналнији, занимљивији начин, гдје активирањем више различитих чула, стекну трајнија знања која практично усвоје и дуже памте. Педагошка служба и етнографско одјељење учествовали су у припреми јавног часа под називом „Народне ношње из више углова“ у организацији Средње стручне школе, који су осмислили ученици другог и трећег разреда са професорицама Маријом Рељић и Снежаном Грујичић.

Музеј су организовано посјетили ученици из Рожаја, њих преко 60 и из Бијелог Поља, 120 ђака једне градске школе. Музеј је ангажован и приликом одржавања љетњег кампа инжењерске школе науке, који организују млади инжењери Невладиног удружења „Корак са науком“ – Ксан. Приликом посјете млади ентузијаста су предлагали иницијативе примјене различитих инсталација у музеју и могућности израде сувенира.

Наши најмлађи посјетиоци из предшколских установа у више наврата су долазили са васпитачицама и стицали прва сазнања о животу на овом простору у прошлости. Те посјете су искористили и за веома занимљиве и креативне идеје у организацији дјечијих манифестација у виду маскенбала. Музеј је током 2023. године сарађивао и са Дневним центром и НВУ „Зрачак наде“ и био укључен у обиљежавању дјечијих манифестација и различитих активности.

Већ је устаљена пракса да све значајније активности Музеја буду пропраћене од стране локалног емитера, Телевизије Пљевља што је од значаја за његову промоцију и приближавање рада ове институције како локалном, тако и ширем аудиторијуму. У више наврата интересовање за рад Завичајног музеја исказале су и друге црногорске телевизијске станице, РТ Црне Горе и Градска телевизија из Подгорице, која је снимљени програм у простору музеја емитовала у два наставка. Музеј је на овај начин остварио квалитетну медијску презентацију, чиме је промовисано и валоризовано свеукупно богато културно наслеђе и традиционалне особености пљеваљског краја.

Музеј, као институција културе, која баштини историјске развојне тековине и мултикултуралну традицију пљеваљског краја, постао је мјесто које наши суграђани са поносом представљају својим гостима и туристима. Бројне су и званичне делегације које су, приликом посјете Општини Пљевља, обишле и изложбене поставке у Завичајном музеју. Били су изненађени да у Пљевљима имају прилику да виде Музеј који је на високом нивоу у погледу представљања модерне и иновативне поставке. Један од иностраних посјетилаца био је и предсједник европске федерације Наполеонових градова, уједно и градоначелник Отана, града у којем је пронађена фрагментована дијатрета из античког периода. Он је имао сазнање да се у Пљевљима налази очувана дијатрета која је једна од малобројних сачуваних у свијету. Није могао да вјерује да такво културно благо није доступно посјетиоцима и да за педесет година нису створени услови и објекат у којем би она била изложена. Исказао је изузетну отвореност Француске за сарадњу и помоћ у том погледу. Подухват изградње музеја у којем би коминска дијатрета могла бити представљена јавности, представљао би капитални пројекат за Пљевља који би имао вишеструки културно-историјски и туристички значај за промоцију, како богате културне баштине, тако и града и државе.

Кроз ове наведене редовне дјелатности Музеја, запослени показују стручност и спремност да се прилагоде свакој ситуацији, организационом раду и презентацији музеја у најбољем издању. Уз изналажење увијек нових идеја и приступа, путем којих шире слику о Пљевљима као мјесту са богатом културном баштином и бројним занимљивостима, успијевају да превазиђу и учине посјетиоцу невидљивим постојеће недостатке, како просторне тако и у људству. Услед недостајућих различитих стручних кадрова, запослени самостално обављају бројне послове који нису из њихове струке, а које су из искустава савладали и спроводе их у најбољем облику (информатичарски, дизајнерски, правни послови). У појединим сегментима рада сви запослени су ангажовани, без појединачног издвајања, било по полу или стручном звању. Управо таквим односом у колективу, постиже се успјешан рад који је препознатљив и може да служи за примјер многима.

2 - Прикупљање музеалија, историјских података и формирање нових збирки,

Током 2023. године, иако је било планирано систематско прикупљање музеалија, ипак се првенствено више радило на детаљној обради постојећег материјала који се налази у музеју. Од раније, због просторних немогућности, није било услова за спровођење оваквих анализа, које дају потпуније податке о вриједности сачуване грађе, о аутентичности и очуваности збирки и појединачних предмета, те се у претходној години више пажње посветило таквом приступу.

Израда музејске документације обухвата стручно и научно описивања предмета, прије свега са циљем његове идентификације и валоризације. Евидентиран је и дјелимично обрађен дио етнографске збирке, који раније није био документован на адекватан начин, са циљем да се обезбиједи пописне листе на основу књиге инвентара и евиденције смјештаја као неопходног предуслова за ревизију музејског материјала.

Завршена је конзервација предмета из збирке Историјског музејског одјељења. Посао је био повјерен стручном особљу Центра за конзервацију и археологију Црне Горе. Укупно 216 предмета је конзервирано и на тај начин заштићено за извјесни временски период. Ријеч је великим дијелом о предметима из гробних налаза, те је сад тај материјал могуће изложити и валоризовати. Већи дио средстава за ове конзерваторске радове Музеј је обезбиједио раније, путем Пројекта са којим се аплицирало код Министарства културе, а само дјелимично из расположивих буџетских средстава, тако да је и у реализацији ове активности Музеј остварио значајну уштеду сопствених расположивих средстава.

Од средстава Министарства, преко музејског пројекта спроведена је стручна обрада музејских предмета који представљају свједочанства оријентално-исламске културе. На њиховој обради била је ангажована оријенталисткиња, др Драгана Кујовић, која је превела натписе са арапског језика на 89 печата, из XIX и прве деценије XX вијека. Фотографисањем и стручном обрадом обезбијеђена је њихова потпуна документациона заштита и створени услови за даљу валоризацију. Арабисткиња др Драгана Кујовић је и раније била ангажована на обради музејског материјала, рукописних и штампаних књига на арапском, турском и персијском језику, неколико калиграфских исписа, као и предмета етнографске збирке са исписима на арапском језику.

Како би се обогатила фототека Завичајног музеја, остварена је сарадња са нашим суграђанима, који у приватним збиркама баштине значајан фонд фотографија, нарочито у погледу прикупљања старих фотографија које приказују слике Пљеваља и прошлости. Већи број прикупљених атрактивних фотографија израђен је и представљен посјетиоцима у галеријском простору Музеја, приликом одржавања Научног скупа.

3 - Ангажовање стручних сарадника

Законском одредбом је предочено да музеји комплексног типа, какав је и Завичајни музеј Пљевља, морају имати најмање једног кустоса који руководи појединачним стручним одјељењима. И поред тако обавезујуће норме Завичајни музеј не располаже потребним стручним особљем, првенствено археологом, конзерватором и историчарем умјетности, због чега се одлаже спровођење битних музејских процеса који су видови редовне дјелатности. Дефицит овог кадра паралише рад музеја у погледу више области. Тако је и планирани процес ревизије, за који је требало ангажовати више од половине чланова комисије, одложен за 2024. годину, због немогућности усаглашавања обавеза стручних лица из других музеја, који се, по закону, могу ангажовати за овај посао. Више пута су договорани и мијењани рокови тако да се није успјела постићи подударност свих чланова комисије који би истовремено требало бити ангажовани.

За процес рекогносцирања, који је имао за циљ да се теренски истражи временски период активног живота римског града Муниципијума С, као и период након његовог напуштања, ангажован је археолог из Центра за конзервацију и археологију. Теренским радом је обухваћен обилазак више локалитета, документовање античких сполија, као и обрада археолошког материјала у Завичајном музеју. Средства за ангажовање археолога, Музеј је обезбиједио путем Пројекта са којим је аплицирао код Министарства културе.

Као резултат ових истраживања настала је детаљна археолошка мапа са свим прикупљеним подацима која представља полазну тачку за сва будућа истраживања. Укупно је регистровано педесет седам локалитета. Најбројнији појединачни споменици налазе се око самог града, будући да је камени материјал из Комина коришћен за изградњу кућа (уграђен у зидове и прагове), приликом зидања бунара и изворишта, школа, цркава и других јавних објеката. Већином се ради о надгробним споменицима који су од раније били познати стручној јавности. Међутим, како се њихове позиције често мијењају, од посебне важности је било направити детаљну мапу њиховог распрострањања. На основу добијених података, могуће је одредити и даљи правац истраживања, у која би требало укључити савремене методе проучавања попут снимања лидаром и геофизику.

Током рекогносцирања извршено је премјештање античких римских камених споменика из Отиловића, који су пронађени приликом радова на терену предвиђеном за градњу цементаре, уз темељ откривене средњовјековне базилике. Од ових и споменика из истог периода, који се налазе на више локација у граду и околини (кућа Ђурђевића, Шевари, Касарна, парк Водице, некадашњи хотел Тара и др.), планирано је да се формира мањи лапидаријум испред улаза у зграду Завичајног музеја.

4 - Допуна и осавремењавање сталне музејске поставке

Било је планирано да се стална археолошка поставка „Путевима *Homo Sapiensa*“, која је осмишљена на иновативан и креативан начин, обогати археолошким материјалом пронађеним на локалитетима широм пљеваљске општине, који је након пролажења однешен на конзервацији у Центру за конзервацију и археологију на Цетињу. Међутим, због малог броја запослених конзерватора који су истовремено ангажовани на теренским истаживањима широм Црне Горе, материјал који Музеј потражује, кажу, да још увијек није у цјелости обрађен и да га не могу парцијално испоручити. Стога је изостало ово планирано обогаћивање поставке конзервираним материјалом.

Вид допуне сталне музејске поставке „Путевима *Homo Sapiensa*“ је израда каталога-бојанке-стрипа „Излет у прошлост - Иво и Маја“, који представља својеврстан каталог сталне археолошке поставке, прилагођен најмлађим посјетиоцима. Кроз текстове, фотографије и илустрације испричана је прича о сталној археолошкој поставци. Дјеца кроз овај каталог имају прилику да се, на њима близак начин, кроз музејски обилазак њихових вршњака, јунака каталога Ива и Маје, читањем и бојењем илустрација, упознају са прошлосту свог завичаја и науче о његовој богатој културној баштини.

У простору сталне поставке у више наврата, за организоване ученичке групе нижих разреда, одржаване су радионице под називом „Трлица - открих, дознах, нацртах“, које су имале едукативни и креативни карактер. Дјеца су се упознала са палеонтолошким налазиштем Трлица, његовом локацијом, историјатом, истраживањем и остацима врста крупних и ситних сисара. Током радионице дјеца су имала и могућност креативног израза, кроз самосталне цртеже исказали су свој доживљај локалитета „Трлица“, највећим дијелом кроз приказ животиња. Полазници ових радионица сами су окачили своје радове у холу Музеја и на тај начин самостално приредили „изложбу“, која је доступна и веома занимљива и изазива симпатије наших посјетилаца.

Како је излагање споменика са некропола античког локалитета Муниципијума С неизвјесно у скоријем периоду, одлучено је да се управо са тим примјерцима ремек-дјела клесарског заната обогати стална археолошка поставка Музеја. С обзиром да није могуће изложити саме репрезентативне споменика унутар поставке, одрађено је њихово снимање и фототрафисање, од стране археолога из Народног музеја Црне Горе. На основу тог видео материјала, у најскорије вријеме, урадиће се тродимензионални приказ ових камених споменика који ће у облику видео-презентације бити доступан и емитован на екрану у изложбеном простору сталне поставке. Ангажовање ових стручних лица, већим дијелом је финансирано од средстава која су обезбијеђена за археолошке и конзерваторске радове путем Пројекта са којим се аплицирало код Министарства културе Црне Горе, чиме је постигнута уштеда расположивих буџетских средстава.

5 - Изложбене активности

Изложба „Живот на црногорском двору“

У оквиру Новембарских свечаности и обиљежавања Дана ослобођења Пљеваља, а уједно и прославе 70 година постојања Завичајног музеја Пљевља, у новембру 2022. године била је организована изложба под називом „Живот на црногорском двору“. У сарадњи са Народним музејом Црне Горе и Дворцем краља Николе у нашем изложбеном галеријском простору било је изложено више од 200 предмета који су припадали члановима владарске породице Петровић Његош и приказивали живот на двору с краја XIX и почетка XX вијека. Због великог интересовања посјетилаца, изложба је трајала до краја марта мјесеца 2023. године. Значајан је био број организованих школских посјета, гдје су предметни предавачи на јединствен начин имали прилику да ученицима представе један сегмент историјског развоја црногорског друштва и период краљевске владавине у Црној Гори. Укупан број посјетилаца, од краја новембра до краја марта је био њих 785.

Изложба фотографија „Јелена, Краљица Италије“

Амбасада Републике Италије је почетком 2023. године исказала интересовање за сарадњу са музејима Црне Горе. Њени представници су се путем сајта, самостално упознали са радом Завичајног музеја, оцијенили га као установу са којом би могли остварити успјешне односе у погледу представљања тематских цјелина из прошлости које имају заједничке корјене. Једна од њих је из периода с краја XIX и почетка XX вијека, када се успостављају блиске везе владарских породица, велике империјалистичке Италије и мале Црне Горе, тек признате за државу од великих сила и ослобођене од вишевијековног османског ропства. Удајом Јелене Петровић Његош, ћерке књаза, касније краља Николе I Петровића Његоша за италијанског принца, касније краља, Виторија Емануела III, Црна Гора је на велика врата ушла у високе европске кругове.

Управо живот црногорке Јелене Петровић Његош, принцезе и краљице Италије, познате и као Јелена Савојска, приказан је кроз изложбу фототрафија, која је организована у Завичајном музеју, у сарадњи са Амбасадом Италије и италијанским Институтом за културу у Београду, уз подршку Министарства културе и медија Црне Горе. Уприличена је поводом обиљежавања седамдесет година од смрти краљице Јелене, једне посебне личности црногорске историје чији је карактер био одраз образовног контекста из којег је дошла и свих принципа и вриједности црногорске краљевске породице и повезаности са народом, које је са собом донијела у Италију. За хуманитарни рад и пожртвованост, у знак поштовања, римски Папа је краљицу Јелену одликовао Златном ружом, симболом узвишеног пријестола и очувања краљевских врлина.

Ова изложба је била својеврстан наставак изложбе „Живот на црногорском двору“ чиме је постигнут серијал представљања црногорске историје. Посјетило је 120 особа.

Изложба „Сегмент наше природе ”

Завичајни музеј Пљевља је последњих година узео учешће у обиљежавању међународне манифестације - Дана музеја, 18. маја, који се организује под покровитељством Међународног музејског савјета, ИКОМ-а још од 1977. год, са циљем афирмације музеја и њихове улоге у промовисању културне различитости и интеркултуралног дијалога. Том приликом Музеј је, у сарадњи са Природњачким музејом Црне Горе, организовао изложбу „ Сегмент наше природе“.

На овој поставци био је представљен велики број атрактивних експоната, који указују на богатство биодиверзитета нашег окружења. Били су заступљени примјерци животиња из збирки Природњачког музеја, различитих природно-географских цјелина простора Црне Горе, од приморских до планинских. Приказане су животиње које обитавају у нашим шумама, које су угрожене управо од човјека, и мање познат екосистем Скадарског језера, са бројним орнитолошким примјерцима.

Изложба је била интересантна, нарочито за дјецу свих узраста. Организоване су бројне посјете ученика са наставним предавачима, од којих су поједини изводили и предавања наставних тематских јединица, нарочито из природе и друштва и биологије. Дјеца су се на један несвакидашњи начин упознала са природом свог окружења и животињама које ту обитавају. Изложбу је обишло 1.480 посјетилаца.

Изложба „Тамбурашка традиција у Пљевљима“

Завичајни музеј је, поводом Фестивала тамбурашке музике, почетком августа мјесеца, у сарадњи са Градским тамбурашким оркестром Пљевља, организовао изложбу посвећену традицији тамбурашке музике у Пљевљима, која је представљена на комплексан начин. Презентован је историјат развоја тамбурашке музике током 150 година и тамбурашки састави тог времена. Поставку су сачињавале фотографије, стари и новији инструменти и приказ начина њихове израде, фигуре попрсја истакнутих пљеваљских музичара, грађанско одијело из тог периода у којем су наступали извођачи тамбурашке музике и бројни други додаци (плоче, рукописни текстови и др).

Тамбура у друштвеном и културном амбијенту Пљеваља датира од краја XIX и почетка XX вијека, када су нови историјски токови утицали на развој друштвеног и културног живота у граду. Након Берлинског конгреса и анексије Босне и Херцеговине и дијелова Санџака, у Пљевљима је паралелно функционисала аустроугарска војна и османска цивилна власт. Аустроугарска војска је била модерна, западноевропска војска која је значајну пажњу придавала и духовном одгоју својих војника. У њиховом војном оркестру тада је била заступљена и тамбура, у облику у коме је данас познајемо. Локално становништво је од тог времена прихватило тамбуру, а знатан број Пљевљака је овладао свирањем овог инструмента. Тиме тамбура и тамбурашка музика улазе у срж идентитета града и данас представљају најзначајнији сегмент наше нематеријалне културне баштине и један од елемената идентитета града.

Завичајни музеј је овом изложбом указао на очување и промоцију тамбурашке музике као нематеријалне културне баштине и сегмент из прошлости Пљеваља који се

на атрактиван начин може репродуковати у савременим условима. Изложбу је обишло 290 посјетилаца.

Изложбена поставка је послужила и да се у овом простору, крајем септембра мјесеца, организује и обиљежавање међународне манифестације „Дани европске баштине“ која је иницирана и финансирана од стране Министарства културе и медија. Изабрана тема на коју је требало припремити активност била је „Живо наслеђе“, чиме је обухваћено нематеријално наслеђе, гдје се управо поклопио значај тамбурашке музике као нематеријалне културне баштине, која се уткала у идентитет града и његових житеља на локалном, али и на регионалном нивоу. Постигнута је сарадња са оснивачем Градског тамбурашког оркестра и у галеријском простору музеја приређен је почетак рада „Школе тамбуре“. Организован је долазак предавача, професора Фрања Баторека, из Осијека, музичког педагога, члана предсједништва Европског тамбурашког савеза и Свјетске тамбурашке асоцијације. Заинтересованим ученицима представљена је тамбурашка музика као умјетност и стваралаштво које треба да се његује, промовише и унапређује као дио културног идентитета, чиме се чува значај нематеријалне културне баштине.

Изложба „Додир наслеђа“

Поводом обиљежавања дана оснивања, 15. новембра, Завичајни музеј је приредио несвакидашњу, инклузивну поставку на којој су присуствовали и суграђани који су у великој мјери изопштени из културних дешавања, а то су привенствено особе са оштећеним видом. Вриједности наслеђа представљају јавни интерес и улога музеја је да га заштити, али и да нађе начин да га учини доступним људима да могу да га виде и уживају у ономе што може да се понуди. Само онај музејски предмет који се представи и публикује, постаје бесмртан.

Изложбом „Додир наслеђа“ је представљено културно и природно наслеђе Црне Горе у облику 2Д штампе, прилагођене особама са оштећеним видом као најрањивијом и маргинализованом групом посетилаца Музеја. По угледу на примере свјетске праксе, изложба је замишљена као покушај популаризације музеја међу особама са инвалидитетом, у намери да им пружи увид у дио колекције културног блага Црне Горе. Ово је био важан корак ка већој приступачности култури и доприносу инклузије у друштву, с обзиром да управо инклузија представља важну тему за културно стваралаштво.

Култура, ако се учини доступном свакако може да има посебан значај нарочито за слабовиде и слијепе особе. Овом изложбом се на прилагођен начин омогућила спознаја различитих видова културних добара. Пружила је сазнања о изгледу грађевинских објеката, какав је дворач краља Николе у Никшићу, подигнут у неоренесансном стилу, који је заштићено културно добро; о подном мозаику грчког бога сна – Хипноса из римске градске виле у Рисну, јединственог у свијету; о скулптурама и ликовним умјетничким дјелима, о предметима археолошких, етнографских и историјских збирки, до ендемичних биљака и ријетких животињских врста на простору Црне Горе. Укупно 15 одабраних репрезентативних експоната, посебном техником је претворено у рељефе, са текстурама и наглашеним детаљима. На панелима су биле изложене тактилне слике

предмета у 2Д форми, пратећи текстови на Брајевом писму, као и фотографије предмета са пропратним текстовима, како би изложба била прилагођена свима.

Овом мултимедијалном изложбом и тактилном излагачком методологијом, посјетиоцима су представљени предмети културне баштине, који се чувају у пет различитих музеја Црне Горе, у Пљевљима, Никшићу, Тивту, Котору и Природњачком музеју и налазе своје мјесто на сталним поставкама. Изложбу је као јединствен пројекат, спровео стручни тим од запослених у овим музејима, који су чланови Музејског друштва Црне Горе. Остварена је у сарадњи са Библиотеком за слијепе Црне Горе и удружењима која се баве правима и потребама особа са инвалидитетом. Пројекат је подржан од стране Балканске Музејске мреже и уз стручну помоћ колега из музеја у Битољу.

* Током 2023. године, изложбени галеријски простор Завичајног музеја Пљевља био је уступљен и општинским јавним установама културе, Библиотеци „Стеван Самарџић“ (за промоцију фототипског издања Мирослављевог јеванђеља, као споменика свједочанства о поријеклу ћириличне писмености) и Галерији „Витомир Србљановић“ за организовање изложбе истакнутог умјетника Наода Зорића, добитника Тринаестојулске награде у Црној Гори за 2023. годину. Изложбени простор је био изнајмљен и НВО Српски културни центар „Патријарх Варнава“ за организовање ауторске изложбе др Олгице Стефановић.

6 - Издавачка дјелатност

Као вид редовне дјелатности, Завичајни музеј Пљевља, скоро двије деценије бави се издаваштвом. Међу првим издањима су били Гласници Завичајног музеја, у којима су објављивани радови еминентних стручњака који су учествовали као предавачи на Научним скуповима, у организацији Завичајног музеја. Након скоро деценијске паузе, током 2023. године покренута је иницијатива да се настави са овом праксом и приступило се прикупљању научних радова који су излагани на Научним скуповима, приређеним 2013. и 2014. године. Био је то захтјеван подухват, да се након вишегодишње паузе покрене један уснули процес и прикупе радови од предавача. Највећим дијелом излагани радови су прибављени, док су поједини остали недоступни, из објективних разлога. Од цјелокупне прикупљене грађе припремљена су два броја зборника, Гласник – књига 14 и Гласник – књига 15, који су изашли из штампе.

У оквиру едицију „Пљеваљско село“, Музеј је био издавач књиге „Топоними чувари језика и историје“, аутора Милорада Јокнића, која представља изузетан примјер лексикона и вриједне грађе за неке будуће истраживачке радове, с обзиром да садржи изразе који су били устаљени на широком простору Пљеваља.

Музеј је штампао и посебан вид публикације - каталог/бојанку/стрип „Излет у прошлост- Иво и Маја“ који представља својеврстан каталог сталне археолошке поставке „Путевима *Ното Сapiеса*“, прилагођен најмлађим посјетиоцима. Дјеца на интересантан начин, читањем и бојењем илустрација, упознају прошлост пљеваљског краја.

7 - Опремање сувенирнице и набавку сувенира,

Завичајни музеј је задњих година, својим радом и те како присутан у јавном културном животу града. Првенствено је препознатљив по изложбеним активностима, с обзиром да остали видови музејске дјелатности нису нарочито видљиви за јавност иако иза сваке тематске изложбе стоји озбиљан научни рад стручних кустоса и темељан рад техничког музејског особља.

Значајан је број суграђана који су постали редовни пратиоци свих дешавања у Музеју. Нарочито је, модерно осмишљена, стална археолошка поставка допринијела да порасте и интересовање туриста за Музеј који су исказивали потребу за посједовањем неког предмета, брошуре и другог вида промотивног материјала, који би их асоцирао и подсјећао на посјету Пљевљима. У ту сврху покренута је идеја о пласирању сувенира у Музеју, с обзиром да су то предмети за успомену, који симболизују карактеристике или особености одређеног краја или земље.

Сувенири су израђени као копије предмета који се чувају у музеју, реплике културно-историјских споменика, скулптура, и производи настали као инспирација наше традиције. Покренута је сарадња са локалним предузетницима у домаћој радности („Шареница“, „Ткачки кутак“) за израду сувенира са карактеристикама локалног и националног атрибута. Они за Музеј израђују уникатне аутентично дизајниране сувенире као предмете пљеваљског краја. Временом се асортиман понуде сувенира проширује услед нових идеја и могућности њихове реализације. Музеј је од продаје сувенира, за осам мјесеци, приходовао преко 2.000 (тачније 2.004,20) еура што за почетничке услове, значајан износ.

Поред прихода од продаје сувенира, Музеј је од априла мјесеца 2023. године увео и обавезу наплате улазница за посјетиоце, који првенствено желе да обиђу сталну музејску археолошку поставку. Цијене улазница су

- 1 еуро - за дјецу старију од 14 година,
- 2 еура - за одрасле (3 еура - за стране посјетиоце),
- 3 еура - породична улазница (5 еура - за стране посјетиоце),
- 10 еура по одјељењу за групне школске посјете из других градова

Приходовано је преко 700 еура (тачније 708,00), што није показатељ укупног броја посјета, из разлога што се дјецу до 14 година и школским посјетама из пљеваљских школа улаз не наплаћује, нити особама рањиве категорије, као ни члановима званичних делегација које су у посјети Општини Пљевља.

8 - Археолошка истраживања и обрада археолошког материјала

Завичајни музеј већ деценијама се суочава са проблемом запошљавања археолога. Тај недостатак стручног кадра се одражава на спровођење планираних музејских активности. Приморани смо да за значајне археолошке радове, који би могли да се спроведу на богатом античком налазишту локалитета Муниципијум С, у Коминима, ангажујемо лиценцирана стручна лица, археологе и конзерваторе Центара за конзервацију и археологију Црну Гору. Било је планирано да они током љетњих мјесеци, због повољних временских прилика, спроведу дио радова на локалитету, међутим, због

битних измјена и проширења непланираних радова на локалитетима на којима су такође ангажовани, изостао је њихов долазак у Пљевља током претходне године.

Отежавајућа околност је и чињеница да је простор локалитета Муниципијума С, под имовинским спором и да је правни процес пред уставним судом, те је неизвјесно када када се може очекивати рјешавање овог питања.

У нади да ће се овај процес привести крају, Музеј редовно предвиђа спровођење ових послова и истраживачке дјелатности, како у случају да се ријеша поменуто питање, не би имао проблема око обезбјеђивања буџетских финансијских средстава за наставак археолошких радова.

9 - Презентација камених споменика

Најзначајнија систематска археолошка истраживања на подручју Пљеваља спроведена су на античком локалитету у Коминима, гдје су извршена проучавања двије велике некрополе у близини римског града Муниципијума С, датоване од I до краја IV вијека наше ере. Установљено је скоро 700 гробних налаза, инфламираних и инхумираних покојника, уз које су пронађени бројни предмети који су представљали гробне прилоге. Сами гробни камени споменици са тих некропола свједоче о развоју каменорезачког заната и указују на жељу покојника да га памте будућа покољења, као и на различита вјеровања, на обичаје, ритуале. Споменици, као носиоци одређене симболике, дају нам сазнања о ранијем животу на овом простору.

Како би ови докази из древне прошлости, који су изложени зубу времена, остали сачувани од даљег пропадања, Музеј је, у сарадњу са Центром за конзервацију и археологију, спровео основни ниво системске заштите којим су најрепрезентативнији споменици очишћени и измјештени у монтажни објекат, бараку, на самом локалитету, којим располаже Музеј. Конзерватори су спровели дио неопходних заштитних мјера, третирањем споменика посебних заштитним средствима. Предстоји им процес детаљне конзервације и темељније обраде, чиме ће се постићи њихова потпуна заштита и спремност да се од њих може формирати камени парк – лапидаријум.

Средства која су издвојена за спровођење конзерваторских радова Музеј је обезбиједио путем Пројеката заштите са којим је аплицирао код Министарства културе и медија Црне Горе. На тај начин сачувана су значајна општинска буџетска финансијска средства која су била предвиђена Музеју.

II – НАБАВКА КОМПЈУТЕРСКЕ И ФОТОГРАФСKE ОПРЕМЕ, ОДРЖАВАЊЕ СОФТВЕРА

За потребе спровођења централизације и израде јединствене базе података, Музеј је спровео набавку компјутера одговарајуће конфигурације на којем ће бити инсталиран централни систем за цјелокупну музејску грађу и документацију. До сада је грађа за свако музејско одјељење вођена појединачно на оперативним рачунарима, због чега је долазило до преклапања података. Приликом претраге за појединим подацима требало је претражити више система и рачунара, како би се дошло до траженог. Успостављањем новог базног система превазићи ће се овакви проблеми јер ће се пречистити сви унешени подаци, без могућности дуплирања и вишеструке претраге.

Постићи ће се једноставнија доступност подацима, како за потребе стручних лица, тако и за потребе заинтересованих појединаца који потражују различите информације приликом истраживачких претрага за податке која би представљала грађу за научне радове.

Обавеза Музеја у погледу заштите и праћења стања предмета је фотографисање музејског материјала. Због потребе спровођење тог поступка извршена је набавка неопходне фото-опреме. Како би се посао спроводио што прецизније и боље, било је потребно набавити адекватан фото-апарат и објективе. Одговарајућа апаратура и опрема купљена је у Београду, због боље понуде и повољнијих цијена него у Црној Гори. Приликом увоза ове опреме намијењене за потребе музеја и која ће се користити за обављање музејске дјелатности, Музеј је искористио законску олакшицу, да буде ослобођен плаћања царине и пореза на додатну вриједност. За спровођење ове процедуре било је потребно прибавити сагласност Министарства културе, а потом и одобрење од Министарства финансија Црне Горе, које је прослијеђено Управи царина Црне Горе. Спровођењем овог поступка Музеј је уштедио значајна финансијска средства.

За обављања рачуноводствених и финансијских обрачунских послова, који су до средине претходне године вођени ручно, са индиго попиром, извршена је набавка софтверског програма за финансијско пословање, прилагођеног потребама Музеја и усклађеног са законским нормама. Постигнута је ефикаснија обрада података и евиденције, лакша и бржа доступност информација, као и увид у опште финансијско стање и књиговодствено пословање.

III – СИСТЕМ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

Законске мјере заштите обавезују Музеј да у објектима гдје се налази смјештен или изложен музејски материјал и музејска документација треба да буде успостављен систем техничке заштите, који има за циљ спрјечавање противправних радњи усмјерених према фондусу и укупној имовини установе. Уградњом система надзора у Дому културе приликом реконструкције, није се водило рачуна о законској обавези и потреби Музеја. Спроведен је као јединствен систем који је био доступан само портирима и одговорном лицу Центра за културу. Надзор простора који је уступљен Музеју на коришћење није био доступан одговорном лицу установе, те није имало увид у дешавања у простору и ако се под чувањем културног добра подразумијева континуирано праћење стања културних добра, спрјечавање недозвољених радњи физичко и техничко обезбјеђивање и заштита од ризика којем оно може бити изложено.

Музејски простор није самостална цјелина већ је у склопу Дома културе, те стога није било једноставно одрадити сигурносни заштитни систем. Након више покушаја у ранијем периоду, током 2023. године успјешно је реализован поступак уградње техничке опреме за видео надзор у простору Музеја, који је одвојен од надзорног система Центра за културу, уз двадесеточасовни мониторинг. Извођач радова била је реномирана фирма за уградњу заштитних система, која је сличне послове спроводила и у сродним установама. Извођач је првобитно поднио на увид неопходну документацију, сертификате и спецификацију потребне опреме (за видео-надзор, алармни систем,

контролу приступа), што је достављено надлежном органу у Општини Пљевља, као оснивачу, на сагласност. Финансијска средстава за спровођење система техничко-технолошке заштите обезбијеђена су раније, из буџетских средстава предходне године.

Накнадно је, на адекватан начин, спроведено и технолошко обезбјеђење издвојеног простора депоа, у згради Скупштине, чиме су комплетирани техничко-технолошке мјере заштите и надзорност простора који користи Музеј. На овај начин спроведеним техничким мјерама задовољена су основне законске одредба Музеја, али остаје потреба и обавеза установе да спроведе и неопходан и двадесеточасовни физички надзор који се обезбјеђује формирањем сопствене заштитарске службе, од пет специјализованих особа обучених за ове послове или ангажовањем службе заштите.

IV - НАУЧНИ СКУП

Од 1999. године Завичајни музеј, у циљу расвјетљавања и валоризације културно-историјске прошлости и културне баштине пљеваљског краја и области Потарја и Полимља, организовао је научне скупове на различите теме. На скуповима се излагани стручна и научна саопштења мултидисциплинарног и мултикултуралног карактера, везана за историјску, културну и просвјетну прошлост ширег пљеваљског подручја. Научни скупови су одржавани једном годишње и до сада је на њима имало учешће преко сто педесет еминентних научних и културних посленика са универзитета и институција културе из Црне Горе, Србије, Републике Српске, Босне и Херцеговине. Научни радови који су излагани на скуповима објављивани су у Гласнику Завичајног музеја, по принципу, један научни скуп - једна књига Гласника.

Бројне потешкоће, финансијске и техничке, са којима се Музеј суочио, 2015. године утицале су да се одложи планирани научни скуп. Наредних година финансијски проблеми су се нагомилавали, што је условило да број објављених Гласника Завичајног музеја буде у заостатку у односу на број одржаних научних скупова.

У току 2023. године, после паузе од девет година, Музеј је покренуо иницијативу за поновним покретањем и организовањем Научног скупа. Интензивирани су сарадња са научним и научно-образовним институцијама Црне Горе, Србије и Босне и Херцеговине како би се обновила ранија добра традицију одржавања скупова посвећених прошлости града и окружења, у циљу подстицања истраживања и представљања богате историје, кроз политичке, привредне, културне и социјалне прилике.

Музеј је успио да током 2023. године прикупи највећи број радова излаганих на научним скуповима 2013. и 2014. године и да публикује два заостала броја Гласника Завичајног музеја, књиге 14 и 15 и на тај начин сустигне континуирано издавање овог зборника које прати одржани научни скуп. Током 2024. године изаћи ће из штампе и Гласник са радовима скупа одржаног у октобру 2023. године.

СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈУ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПЉЕВЉА

Све наведене активности ЈУ Завичајни музеј Пљевља током 2023. године, обављало је 9 запослених радника. Крајем године добијена је сагласност Министарства финансија, на захтјев Музеја да запосли лица за послове савјетника за односе са јавношћу, кустоса - историчара умјетности и археолога. На расписане конкурсе није се јавио ни један археолог, док су за преостала два тражена радна мјеста новозапослени на евиденцији Музеја од јануара 2024. године.

Сва радна мјеста у Завичајном музеју Пљевља предвиђена су Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији установе.

Од девет запослених у Завичајном музеју, у току 2023. године, било је пет жена.

Редни број	Радно мјесто	Стручна спрема	Звање	Број извршилаца
1	Директорица музеја	ВСС	Виша кустоскиња историчарка	1 извршитељка
2	Кустос етнолог	ВСС	Виша кустоскиња етнолошкиња	1 извршитељка
*	Кустос историчар	ВСС	Виша кустоскиња историчарка	1 извршитељка
3	Музејски педагог	ВСС	Музејска педагошкиња	1 извршитељка
4	Документариста	ВСС	Документариста	1 извршилац
5	Музејски техничар – руководилац депоа	ССС	Музејски техничар	1 извршилац
6	Фотограф	ССС	Музејски фотограф	1 извршилац
7	Референт за књиговодствене, финансијске и опште административне послове	ССС	Економска техничарка	1 извршитељка
8	Портир-домар	ССС	Електротехничар енергетике	1 извршилац
9	Хигијеничарка - помоћна радница	ССС	Економска техничарка	1 извршитељка

* *Директорица обавља и послове кустоскиње историјског одјељења*

Директорица
ЈУ Завичајни музеј Пљевља

Дејана Дробњак
Дејана Дробњак

**ПРИХОДИ И РАСХОДИ ЈУ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПЉЕВЉА
У ПЕРИОДУ ОД 01.01.2023. ДО 31.12.2023. ГОДИНЕ.**

1.	УКУПАН ПРИХОД (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5+1.6)		232.011,32
1.1.	Приход из буџета општине Пљевља		205.265,30
1.2.	Пренесена средства из 2022. године		21.282,09
1.3.	Приходи од позитивне каматне стопе		1,73
1.4.	Приходи од Министарства културе Ц.Г.		650,00
1.5.	Приходи од Електропривреде Црне Горе		2.000,00
1.6.	Сопствени приходи		2.812,20
	- Приходи од улазница		708,00
	- Приходи од продаје сувенира		2004,20
	- Приходи од изнајмљивања галеријског простора		100,00

2.	УКУПАН РАСХОД (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5)		224.882,54
2.1.	Бруто зараде и доприноси на терет послодавца		99.982,09
	4111	Нето зараде од I – XII /23	76.823,84
	4113-4	Порез и доприноси	23.158,25

2.2	Остале накнаде		9.001,62
	4121	Накнада за зимницу	4.857,57
	41271	Бруто накнаде Савјету од I-XI /23	4.036,05
	4124	Јубиларна награда	108,00

2.3.	Расходи за материјал и услуге		75.551,68
	41311	Трошкови канцеларијског материјала	856,31
	41312	Трошкови ситног инвентара	286,50
	41313	Трошкови за средства хигијене	457,82
	41335	Амбалажа за смјештај музејских предмета	192,28
	31341	Трошкови електричне енергије	7.684,80
	41343	Трошкови гријања	20.450,76
	41351	Трошкови горива	20,00
	41411	Трошкови службеног путовања у земљи	357,83
	41412	Трошкови службених путовања у иностранству	1.478,00
	4142	Трошкови репрезентације	46,52
	41431	Трошкови фиксног телефона и интернета	479,05
	41432	Трошкови мобилног телефона	221,68
	41434	Трошкови поштанских услуга	95,00
	4144	Трошкови провизије	568,59
	4148	Трошкови усавршавања запослених	135,28
	414941	Трошкови чистарине	4.709,54
	414942	Трошкови воде	69,60
	4152/3	Трошкови одржавања објекта и опреме	2.076,10
	4191	Трошкови по уговору о дјелу	299,77
	4193	Израда и одржавање софтвера	1.000,00

	4198	Трошкови за таксе	15,00
	44152	Компјутерска опрема	2.389,00
	44155	Систем техничке заштите	20.568,09
	44156	Фотографска опрема	4.247,84
	44158	Остала опрема - климе	6.846,32

2.4	Трошкови за дјелатности музеја		28.699,87
	41472	Редовне дјелатности музеја	4.440,92
	41473	Археолошка истраживања и обрада арх. збирки	566,29
	41475	Стална музејска поставка	4.715,91
	41476	Организовање Научног скупа	3.086,51
	41477	Прикупљање научних података и конзервација	1.000,00
	41478	Изложбена дјелатност	3.533,73
	414902	Набавка сувенира	3.027,68
	414906	Издавачка дјелатност	4.682,34
	414781	Дани европске баштине - пројекат министарства	646,49
	4000	Пројекат министарства - Конзервација музејских предмета Историјског одјељења -2019	3.000,00

2.5.	Отплате дугова из ранијег периода		11.647,28
4631			7.702,56
		Обавезе по репрограму 2015-2035.	7.702,56
4632		Остале обавезе	3.944,72
		Гријање 12/22	1.859,16
		Електрична енергија 12/22	1.184,81
		Вода 12/22	8,02
		Чистарина 12/22	428,14
		Интернет 12/22	19,99
		Мобилни телефон 12/22	64,11
		Бруто накнада Савјету 12/22	380,49

САЛДО НА ДАН 31.12.2023. ГОДИНЕ.....7.128,78

Неизмирене обавезе на дан 31.12.2023. године.....4.026,87

41271	Накнада за рад чланова Савјета 12/23.....	387,52
41341	Електрична енергија 12/23.....	902,95
41343	Топлотна енергија – гријање 12/23.....	1.859,16
41431	Интернет 12/23.....	43,55
41432	Мобилни телефон12/23.....	16,09
41311	Канцеларијски материјал.....	66,00
414941	Чистарина12/23.....	428,14
414942	Вода 12/23.....	3,94
41533	Текуће одржавање.....	123,75
44155	Систем техничке заштите.....	145,20
41313	Средства хигијене.....	25,13
4142	Репрезентација.....	25,44

Неизмирене обавезе на дан 31.12.2023. године.....	4.026,87
Обавезе по репрограму 2015. – 2035.	88.578,75
Остали порези и доприноси	<u>491,33</u>
УКУПНО:	<u>93.096,95</u>

Директорица
ЈУ Завичајни музеј Пљевља

Dejana Drobnyak
Дејана Дробњак